

Brussel, 8 december 2017
(OR. en)

15536/17

**Interinstitutioneel dossier:
2017/0125 (COD)**

**POLMIL 165
COMPET 862
CFSP/PESC 1122
CSDP/PSDC 701
COPS 393
EUMC 157
ECOFIN 1104
IND 369
MI 942
RECH 415
EMPL 611
CODEC 2037**

NOTA I/A-PUNT

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	15165/17
Nr. Comdoc.:	10589/17 + COR 1 + ADD 1
Betreft:	Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot instelling van het industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie ter ondersteuning van het concurrentievermogen en de innovatieve capaciteit van de defensie-industrie van de Unie (eerste lezing) - algemene oriëntatie

1. De Commissie heeft op 7 juni 2017 bij het Europees Parlement en de Raad haar voorstel ingediend tot instelling van het industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie ter ondersteuning van het concurrentievermogen en de innovatieve capaciteit van de Europese defensie-industrie¹.

¹ 10589/17.

2. Het Coreper hechtte op 6 juli 2017 zijn goedkeuring aan het mandaat voor de Groep Vrienden van het voorzitterschap betreffende het voorstel voor een industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie (EDIDP)². De Groep is op 14 juli 2017 begonnen met de bespreking van het voorstel.
3. De Europese Raad van 19 oktober 2017 was ingenomen met de werkzaamheden die de mede-wetgevers tot dusver hebben verricht met betrekking tot het Commissievoorstel voor een EDIDP, en drong aan op een akkoord in de Raad uiterlijk eind dit jaar, om de onder-handelingen met het Europees Parlement zo spoedig mogelijk te kunnen afronden en de eerste door de lidstaten vastgestelde vermogensprojecten in 2019 gefinancierd te krijgen³.
4. De Juridische Dienst van de Raad heeft op 23 november 2017 advies uitgebracht over het voorstel⁴.
5. Na de bespreking van het voorstel in verscheidene vergaderingen heeft de Groep vrienden van het voorzitterschap op 28 en 29 november 2017 een zeer ruime mate van overeenstemming over de ontwerptekst bereikt.
6. Het Coreper heeft het voorstel in zijn vergadering van 6 december 2017 besproken. Er is een compromisvoorstel van het voorzitterschap over artikel 6, de leden 3, 4 en 5 ingediend.
7. Het Coreper wordt verzocht zijn instemming met de tekst, opgenomen in de bijlagen, te bevestigen zodat de tekst kan worden voorgelegd aan de Raad met het oog op het bereiken van een algemene oriëntatie over het voorstel.

² 10849/1/17.

³ EUCO 14/17.

⁴ 14876/17.

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot instelling van een industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie ter ondersteuning van het concurrentievermogen en de innovatieve capaciteit van de defensie-industrie van de Unie

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 173,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

¹ PB C [...] van [...], blz. [...].

- (1) In het op 30 november 2016 vastgestelde Europees defensieactieplan heeft de Commissie zich ertoe verbonden de gezamenlijke inspanningen van de lidstaten bij de ontwikkeling van defensievermogens aan te vullen, te bevorderen en te consolideren om een antwoord te bieden op uitdagingen inzake veiligheid en het concurrentievermogen en de innovatieve capaciteit van de Europese defensie-industrie te ondersteunen. Met name stelde zij voor om een Europees Defensiefonds in te stellen ter ondersteuning van investeringen in gezamenlijk onderzoek en de gezamenlijke ontwikkeling van defensie-apparatuur en -technologie, en ter stimulering van het gezamenlijke plaatsen van opdrachten en van gezamenlijk onderhoud. Uit dat fonds zou steun worden verleend voor samenwerking tijdens de gehele ontwikkelingscyclus van defensieproducten en -technologieën, waardoor synergie en kosteneffectiviteit worden bevorderd. Doel is in heel de Unie vermogens tot stand te brengen, te zorgen voor een concurrerende, innovatieve en evenwichtige basis voor de defensie-industrie van Europa, onder meer door grensoverschrijdende samenwerking en deelname van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's)/het midden- en kleinbedrijf (mkb)², en bij te dragen tot ruimere Europese defensiesamenwerking, door synergie te benutten en naast de financiering van de lidstaten ook Uniesteun beschikbaar te stellen.
- (2) Om het concurrentievermogen en de innovatieve capaciteit van de defensie-industrie van de Unie te helpen versterken moet een industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie (hierna "het programma") tot stand worden gebracht. Het programma moet worden gericht op de versterking van het concurrentievermogen van de defensie-industrie van de Unie, met inbegrip van cyberdefensie, door de samenwerking tussen lidstaten en ondernemingen, waaronder onderzoekscentra en universiteiten, in de ontwikkelingsfase van defensieproducten en -technologieën te ondersteunen. Aan de ontwikkelingsfase, die volgt op de onderzoeksfase en de technologiefase, zijn aanzienlijke risico's en kosten verbonden die de verdere benutting van onderzoeksresultaten belemmeren en nadelige gevolgen hebben voor het concurrentievermogen van de defensie-industrie van de Unie. Door steun te verlenen in de ontwikkelingsfase zou het programma bijdragen aan een betere benutting van de resultaten van defensieonderzoek, het dichten van de kloof tussen onderzoek en productie en het bevorderen van alle vormen van innovatie. Het programma moet een aanvulling bieden op overeenkomstig artikel 182 VWEU verrichte activiteiten en heeft geen betrekking op de productie of de aanschaf van defensieproducten en -technologieën.

² Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (*PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36-41*).

- (3) Onder onderneming moet worden begrepen een entiteit die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. Voor de toepassing van deze verordening is een onderneming gevestigd in de lidstaat waar zij is opgericht, overeenkomstig de nationale wetgeving van die lidstaat.
- (4) Om schaalvoordelen in de defensie-industrie beter te benutten moet het programma steun verlenen aan samenwerking tussen ondernemingen bij de ontwikkeling van defensie-producten- en technologieën. Om te komen tot meer innovatieve oplossingen en een open interne markt, steunt het programma de grensoverschrijdende deelname van kleine en middelgrote ondernemingen.
- (5) Het programma moet een periode van twee jaar bestrijken, van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2020, en het bedrag voor de uitvoering van het programma moet voor die periode worden vastgesteld.
- (6) Bij deze verordening worden voor de gehele looptijd van het programma financiële middelen vastgesteld die voor het Europees Parlement en de Raad het voornaamste referentiebedrag tijdens de jaarlijkse begrotingsprocedure vormen, in de zin van punt 17 van het inter-institutioneel akkoord van 2 december 2013 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende begrotingsdiscipline, samenwerking in begrotingszaken en goed financieel beheer³.
- (7) Zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de Begrotingsautoriteit moet de totale begroting voor de uitvoering van het programma uitsluitend beschikbaar worden gesteld middels herschikkingen onder subrubriek 1a (Concurrentievermogen voor groei en werkgelegenheid) van het meerjarig financieel kader 2014-2020.

³ PB C 373 van 20.12.2013, blz. 1.

- (8) De uitvoering van het programma dient volledig in overeenstemming te zijn met Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad⁴. Financiering kan met name de vorm aannemen van subsidies en overheidsopdrachten voor het verrichten van studies. In de toekomst zou eveneens een beroep op financiële instrumenten kunnen worden gedaan op basis van de ervaringen met dit programma, met name voor het vermogensonderdeel van het Europees Defensiefonds voor de periode na 2020. De Commissie zal zo spoedig mogelijk aan het voorbereidende werk, de beoordeling en de relevante voorstellen beginnen.
- (9) De Commissie kan een deel van de uitvoering van het programma delegeren aan de in artikel 58, lid 1, onder c), van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 vermelde entiteiten.
- (10) Nadat zij op Unieniveau gezamenlijke vermogensprioriteiten op defensiegebied middels het vermogensontwikkelingsplan hebben vastgesteld, en daarbij ook rekening hebben gehouden met de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie, formuleren en consolideren de lidstaten de militaire vereisten en stellen zij de technische specificaties van het project vast met het oog op de verwezenlijking van het ambitieniveau van de EU als overeengekomen door de Raad in zijn conclusies van 14 november 2016 en bekrachtigd door de Europese Raad van 15 december 2016. Ook kunnen zij een projectbeheerder benoemen die de leiding heeft over de werkzaamheden in verband met de ontwikkeling van een samenwerkingsproject.
- (11) Indien een door het programma gesteunde actie wordt beheerd door een door de lidstaten benoemde projectbeheerder, met inbegrip van een internationale projectbeheerorganisatie zoals de Gezamenlijke Organisatie voor Samenwerking op Defensiematerieelgebied, moet de Commissie de projectbeheerder eerst raadplegen voordat zij de betaling van het subsidiabele project aan de begunstigde uitvoert, zodat de projectbeheerder kan waarborgen dat de begunstigten zich aan de desbetreffende termijnen houden.

⁴ Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 (PB L 298 van 26.10.2012, blz. 1).

- (12) De financiële steun door de Unie mag geen invloed hebben op de overdracht van defensie-gerelateerde producten binnen de Unie overeenkomstig Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad⁵, noch op de uitvoer van producten, apparatuur of technologieën, en zij mag evenmin van invloed zijn op de beoordelingsbevoegdheid van de lidstaten met betrekking tot het beleid inzake de overdracht binnen de Unie en de uitvoer van defensiegerelateerde producten.
- (13) Aangezien het programma ten doel heeft het concurrentievermogen van de defensie-industrie van de Unie te ondersteunen door de risico's tijdens de ontwikkelingsfase van samenwerkingsprojecten te verminderen, moeten de werkzaamheden die verband houden met de ontwikkeling van een defensieproduct of -technologie in aanmerking komen voor steun uit het programma, en dan met name het vaststellen van gemeenschappelijke technische specificaties, ontwerp, prototyping, tests, kwalificering, certificering, haalbaarheidsstudies, efficiëntie van levenscyclusbeheer en andere ondersteunende maatregelen. Hetzelfde geldt voor het moderniseren van bestaande defensieproducten en -technologieën.
- (14) Aangezien het programma in het bijzonder gericht is op het versterken van samenwerking tussen ondernemingen in verschillende lidstaten, mag een actie alleen in aanmerking komen voor financiering uit het programma indien de actie wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband van ten minste drie ondernemingen die zijn gevestigd in ten minste twee verschillende lidstaten. Op deze ervaring zal een beroep worden gedaan om na te gaan of het minimumaantal lidstaten kan worden verhoogd bij eventuele toekomstige programma's.

⁵ Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de Gemeenschap (PB L 146 van 10.6.2009, blz. 1).

- (15) Grensoverschrijdende samenwerking tussen in verschillende lidstaten gevestigde ondernemingen bij de ontwikkeling van defensieproducten en -technologieën wordt vaak gehinderd door moeilijkheden bij het overeenkomen van gemeenschappelijke technische specificaties. Het ontbreken of slechts beperkt voorhanden zijn van gemeenschappelijke technische specificaties heeft geleid tot grotere complexiteit, vertragingen en hogere kosten in de ontwikkelingsfase. Een akkoord over gemeenschappelijke technische specificaties moet een voorwaarde zijn voor het ontvangen van steun van de Unie uit hoofde van dit programma voor acties die een hogere mate van technologische paraatheid vereisen. Haalbaarheidsstudies en acties die het opstellen van een gemeenschappelijke bepaling van technische specificaties ondersteunen, moeten eveneens in aanmerking komen voor steun uit het programma.
- (16) Aangezien het programma ten doel heeft het concurrentievermogen van de defensie-industrie van de Unie te versterken, mogen alleen in de Unie gevestigde entiteiten voor steun in aanmerking komen. Bovendien mogen de infrastructuur, faciliteiten, activa en hulpbronnen die begunstigen en subcontractanten gebruiken voor acties die door het programma worden gefinancierd, zich niet op het grondgebied van derde landen bevinden, om de bescherming van de wezenlijke veiligheidsbelangen van de Unie en de lidstaten te waarborgen. "Subcontractanten" moet worden begrepen in de zin van artikel 101, lid 1, onder n), van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012, als gewijzigd bij Verordening (EU, Euratom) 2015/1929 van het Europees Parlement en de Raad van 28 oktober 2015.

- (17) De begunstigden en hun subcontractanten mogen in beginsel niet onder zeggenschap van derde landen of entiteiten uit derde landen staan. In bijzondere gevallen waarin in de Unie gelegen ondernemingen onder zeggenschap van derde landen of entiteiten uit derde landen staan, kunnen zulke ondernemingen echter voor steun in aanmerking komen indien de lidstaat waar zij zijn gelegen voldoende waarborgen biedt dat dit niet in strijd is met de veiligheids- en defensiebelangen van de Unie en haar lidstaten als vastgelegd in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid overeenkomstig titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie, ook wat betreft het versterken van de Europese industriële en technologische defensiebasis. Uitsluitend voor de toepassing van deze verordening moet onder entiteit uit een derde land worden verstaan een juridische entiteit die buiten de Unie is gevestigd of waarvan de bestuursstructuren zich buiten de Unie bevinden, of een juridische entiteit die onder zeggenschap staat van een derde land, een onderdaan van een derde land of een andere dergelijke entiteit uit een derde land. Zeggenschap moet worden omschreven als het vermogen beslissende invloed op een onderneming uit te oefenen. De begunstigden moeten vóór de ondertekening van de financieringsovereenkomst alle relevante informatie over bij de actie te gebruiken elementen en infrastructuur verstrekken. Er moet tevens rekening worden gehouden met bezwaren van de lidstaten op het gebied van voorzieningszekerheid.
- (18) Subsidiabele acties die worden ontwikkeld in het institutionele kader van de permanente gestructureerde samenwerking in de Unie zouden continu zorgen voor een betere samenwerking tussen ondernemingen in verschillende lidstaten en derhalve rechtstreeks bijdragen aan de doelstellingen van het programma. Die acties moeten dus in aanmerking komen voor een verhoogd financieringspercentage.

Subsidiabele acties die worden ontwikkeld met een belangrijke deelname van kleine en middelgrote ondernemingen en middelgrote beursgenoteerde ondernemingen (midcaps), in het bijzonder grensoverschrijdende kleine en middelgrote ondernemingen, en die het openstellen van de toeleveringsketens ondersteunen, dragen rechtstreeks bij aan de doelstellingen van het programma. Die acties moeten dus in aanmerking komen voor een verhoogd financieringspercentage, onder meer ter compensatie van het verhoogde risico en de administratieve lasten. Subsidiabele acties met kleine en middelgrote ondernemingen die zijn gevestigd in andere lidstaten dan die waar de ondernemingen van het consortium die geen kleine en middelgrote ondernemingen zijn, zijn gevestigd, kunnen een hoger financieringspercentage genieten.

- (19) Indien een consortium wenst deel te nemen aan een actie die in aanmerking komt voor financiering uit hoofde van het programma, en de financiële steun van de Unie in de vorm van een subsidie zal worden verleend, moet het consortium een van zijn leden benoemen als coördinator die zal optreden als voornaamste contactpunt voor de Commissie.
- (20) De bevordering van innovatie en technologische ontwikkeling in de defensie-industrie van de Unie moet stroken met de veiligheidsbelangen van de Unie. Dienovereenkomstig moet de bijdrage die een actie levert aan die belangen en aan de vermogensprioriteiten op defensiegebied die door de lidstaten zijn overeengekomen in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid, een toekenningscriterium zijn voor financiering. Binnen de Unie zijn gemeenschappelijke vermogensprioriteiten op defensiegebied met name vastgesteld in het vermogensontwikkelingsplan. Andere Unieprocessen, zoals de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie (CARD) en de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO), zullen door middel van nauwere samenwerking bijdragen aan de uitvoering van relevante prioriteiten. Regionale en internationale acties, initiatieven en prioriteiten, waaronder die in NAVO-context, kunnen, wanneer zij de veiligheids- en defensiebelangen van de Unie dienen en gelet op het feit dat onnodig dubbel werk moet worden voorkomen, in voorkomend geval eveneens in aanmerking worden genomen telkens als zij de mogelijke deelname van een EU-lidstaat niet uitsluiten.
- (21) De toezegging door lidstaten dat zij daadwerkelijk aan de financiering van de actie zullen bijdragen, moet worden aangetoond, bijvoorbeeld door een intentieverklaring van deze lidstaten, om ervoor te zorgen dat de gefinancierde acties levensvatbaar zijn.
- (22) Om te waarborgen dat de gefinancierde acties de Europese defensie-industrie concurrerder en efficiënter maken, moeten die acties op middellange tot lange termijn marktgericht, vraaggestuurd en commercieel levensvatbaar zijn. Daarom moet bij de subsidiabiliteitscriteria in aanmerking worden genomen of de lidstaten reeds het voornemen hebben het eindproduct gezamenlijk aan te schaffen of de eindtechnologie gezamenlijk, en mogelijkerwijs gecoördineerd, te gebruiken. Ter ondersteuning van een open interne markt moet een geloofwaardige deelname van grensoverschrijdende kleine en middelgrote ondernemingen, hetzij als leden van een consortium, hetzij als subcontractanten, eveneens in aanmerking worden genomen.

- (23) Wanneer een actie betrekking heeft op systeemprototyping, doorgaans de actie in de ontwikkelingsfase die de meeste kosten met zich meebrengt, mag de financiële steun van de Unie uit hoofde van het programma niet meer dan 20 % van de subsidiabele kosten van de actie in de zin van artikel 126 van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 bedragen. Voor andere acties in de ontwikkelingsfase kan het gehele bedrag aan subsidiabele kosten wel worden gedekt.
- (24) Aangezien de steun van de Unie gericht is op het versterken van het concurrentievermogen van de sector en alleen betrekking heeft op de specifieke ontwikkelingsfase, mag de Unie geen eigendomsrechten of intellectuele-eigendomsrechten verwerven voor de producten of technologieën die voortkomen uit de gefinancierde acties. De toepasselijke regeling voor intellectuele-eigendomsrechten zal contractueel door de begunstigden worden vastgelegd. Geïnteresseerde lidstaten moeten de mogelijkheid krijgen aan de plaatsing van vervolgoopdrachten in samenwerkingsverband deel te nemen.
- (25) De Commissie moet een meerjarig werkprogramma opstellen dat aansluit op de doelstellingen van het programma. Om de financiering efficiënt te verdelen, moeten in het werkprogramma de uit hoofde van het programma te financieren projectcategorieën, de soort financiering en het toegekende budget, alsmede de gewenste categorieën subsidiabele acties worden opgenomen, in voorkomend geval met inbegrip van de evaluatiemethode inclusief wegenen en minimumdrempels waaraan in het kader van de toekenningscriteria moet worden voldaan.
- (26) Bij de oprichting van het werkprogramma moet de Commissie worden bijgestaan door een comité van lidstaten (hierna "het comité"). De Commissie moet ernaar streven oplossingen te vinden die in het comité de ruimst mogelijke steun genieten. In dit verband kan het comité bijeenkomen in de samenstelling van nationale defensiedeskundigen, teneinde specifieke bijstand aan de Commissie te verstrekken. De lidstaten wijzen hun vertegenwoordigers in dit comité aan.

- (27) Aangezien kleine en middelgrote ondernemingen in het Uniebeleid als cruciaal voor economische groei, innovatie, werkgelegenheid en sociale integratie in de Unie worden beschouwd en de gefinancierde acties normaal gezien grensoverschrijdende samenwerking zullen vereisen, is het belangrijk dat in het werkprogramma een open, eerlijke en transparante grensoverschrijdende toegang en deelname van kleine en middelgrote ondernemingen tot uiting komt en mogelijk wordt gemaakt, en dat derhalve een deel van het totale budget aan dergelijke acties word toegekend.
- (28) Teneinde van de deskundigheid van het Europees Defensieagentschap in de defensiesector te kunnen profiteren, moet het EDA worden uitgenodigd als waarnemer in het comité van lidstaten, overeenkomstig de hem bij het Verdrag van de Europese Unie toegekende bevoegdheden. De Europese Dienst voor extern optreden moet eveneens worden uitgenodigd op vergaderingen van het comité van lidstaten.
- (29) De Commissie moet proberen de dialoog met een veelheid aan spelers in de Europese industrie, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen en niet-traditionele leveranciers aan de defensiesector, gaande te houden, om te zorgen voor het welslagen van het programma.
- (30) Voor de selectie van de uit het programma te financieren acties moeten, als algemene regel, de Commissie of de in artikel 58, lid 1, onder c), van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 bedoelde entiteiten vergelijkende oproepen tot het indienen van voorstellen organiseren zoals bepaald in die Verordening, en ervoor zorgen dat de administratieve procedures zo eenvoudig mogelijk zijn en zo weinig mogelijk extra uitgaven meebrengen. In bepaalde terdege gemotiveerde uitzonderlijke omstandigheden kan financiering door de Unie echter ook worden toegekend overeenkomstig Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/2012 van de Commissie⁶.

⁶ Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/2012 van de Commissie van 29 oktober 2012 houdende uitvoeringsvoorschriften voor Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L 362 van 31.12.2012, blz. 1).

- (31) Na beoordeling van de ingekomen voorstellen met behulp van onafhankelijke, op verzoek van de lidstaten gevalideerde deskundigen zal de Commissie de acties selecteren die financiering uit het programma zullen ontvangen. Teneinde uniforme voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend met betrekking tot de vaststelling en uitvoering van het werkprogramma en voor het toekennen van de financiering aan de geselecteerde acties. Deze bevoegdheden moeten worden uitgeoefend overeenkomstig Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad⁷. De lidstaten moeten worden ingelicht over de evaluatieresultaten en de vorderingen met de gefinancierde acties.
- (32) Voor de vaststelling van die uitvoeringshandelingen moet de onderzoeksprocedure worden gebruikt, waarbij rekening moet worden gehouden met de significante gevolgen van die handelingen voor de uitvoering van deze Verordening.
- (33) Aan het einde van het programma moet de Commissie een uitvoeringsverslag opstellen waarin zij de financiële activiteiten vanuit het oogpunt van de financiële uitvoering, de resultaten en, zo mogelijk, het effect onderzoekt. In dat verslag moet eveneens een analyse worden verricht van de grensoverschrijdende participatie van kleine en middelgrote ondernemingen en midcaps aan projecten in het kader van het programma alsmede van de participatie van kmo's aan de mondiale waardeketen.

⁷ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Er wordt een industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie (hierna "het programma") ingesteld voor actie van de Unie tijdens de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2020.

Artikel 2

Doelstellingen

Het programma heeft de volgende doelstellingen:

- a) het bevorderen van het concurrentievermogen en de innovatieve capaciteit van de defensie-industrie in de Unie, wat bijdraagt aan de Europese strategische autonomie, door ondersteuning van acties in de ontwikkelingsfase;
- b) het ondersteunen en stimuleren van samenwerking tussen lidstaten en grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemingen in de gehele Unie, waaronder kmo's en midcaps, bij de ontwikkeling van technologieën of producten conform de vermogensprioriteiten op defensiegebied die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid gemeenschappelijk zijn overeengekomen, waarbij de toeleveringsketens responsiever worden gemaakt. Regionale en internationale acties, initiatieven en prioriteiten, waaronder die in NAVO-context, kunnen, wanneer zij de in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid bepaalde veiligheids- en defensiebelangen van de Unie dienen en ermee rekening houdend dat onnodig dubbel werk moet worden voorkomen, in voorkomend geval eveneens in aanmerking worden genomen telkens als zij de mogelijke deelname van om het even welke lidstaat niet uitsluiten.
- c) het stimuleren van een betere benutting van de resultaten van defensieonderzoek en het bijdragen aan ontwikkeling na de onderzoeksfase, om zo het concurrentievermogen van de Europese defensie-industrie op de interne markt en de wereldmarkt te ondersteunen, onder meer door waar nodig te consolideren.

Artikel 3

Begrotingsmiddelen

De financiële middelen voor de uitvoering van het programma over de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2020 worden vastgesteld op 500 miljoen EUR in lopende prijzen.

Artikel 4

Algemene bepalingen inzake financiering

1. De financiële bijstand van de Unie kan worden verstrekt door middel van de financieringsvormen waarin Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 voorziet, met name subsidies en, in uitzonderlijke omstandigheden, overheidsopdrachten.
2. De in lid 1 vermelde financieringsvormen en de uitvoeringsmethoden worden gekozen op basis van de mogelijkheden die zij bieden voor het vervullen van de specifieke doelstellingen van de acties en voor het behalen van resultaten, waarbij met name rekening wordt gehouden met de kosten van controles, de administratieve lasten en het risico op belangenverstrengeling.
3. De Commissie voert de financiële bijstand van de Unie overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 uit op directe wijze, of op indirecte wijze door de taken tot uitvoering van het budget toe te vertrouwen aan de in artikel 58, lid 1, onder c), van die verordening vermelde entiteiten.
4. Indien door de lidstaten een projectbeheerder is aangewezen, raadpleegt de Commissie de projectbeheerder over de voortgang van het project voordat zij overgaat tot de betaling van de subsidiabele begunstigden.

Artikel 5

Subsidiabele acties

1. Het programma verleent steun aan acties door begunstigden in de ontwikkelingsfase, zowel voor de ontwikkeling van nieuwe als voor de modernisering van bestaande producten en technologieën. Een subsidiabele actie kan verband houden met één of meer van de volgende activiteiten:
 - a) studies, zoals haalbaarheidsstudies en andere begeleidende maatregelen;
 - b) het ontwerp van een defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel, alsook met de technische specificaties op basis waarvan dat ontwerp is ontwikkeld, die tevens deeltesten voor risicobeperking in een industriële of representatieve omgeving kunnen omvatten;
 - c) systeemprototyping van een defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel. Een systeemprototype is een model van een product of technologie waarmee de prestaties van dat element in een operationele omgeving kunnen worden aangetoond;
 - d) het testen van een defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel;
 - e) de kwalificering van een defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel. Kwalificering is het gehele proces waarin wordt aangetoond dat het ontwerp van een defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel aan de desbetreffende vereisten voldoet. In dit proces wordt objectief bewijs geleverd waarmee wordt aangetoond dat aan bepaalde vereisten van een ontwerp is voldaan;
 - f) certificering van een defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel. Certificering is het proces waarin een nationale instantie certificeert dat het defensieproduct, defensietechnologie of tastbaar of niet-tastbaar onderdeel aan de toepasselijke regelgeving voldoet;
 - g) de ontwikkeling van technologieën of middelen die de efficiëntie van defensieproducten en -technologieën gedurende hun gehele levenscyclus verhogen.

2. De actie wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband van ondernemingen in de vorm van een consortium van ten minste drie subsidiabele entiteiten die gevestigd zijn in ten minste twee verschillende lidstaten. Ten minste drie van deze subsidiabele entiteiten die gevestigd zijn in ten minste twee verschillende lidstaten, staan niet onder effectieve zeggenschap van dezelfde entiteit, zij het direct of indirect, noch mogen zij onder zeggenschap staan van elkaar.
3. Voor de toepassing van lid 2 wordt onder "effectieve zeggenschap" verstaan een relatie gebaseerd op rechten, overeenkomsten of andere middelen die, afzonderlijk of tezamen en gelet op de desbetreffende feitelijke of juridische omstandigheden, de mogelijkheid bieden om rechtstreeks of onrechtstreeks een beslissende invloed uit te oefenen op een onderneming, meer bepaald via:
 - a) het recht om alle of een gedeelte van de activa van een onderneming te gebruiken;
 - b) rechten of overeenkomsten waardoor een beslissende invloed kan worden uitgeoefend op de samenstelling, het stemgedrag of de besluiten van de organen van een onderneming of waardoor anderszins een beslissende invloed kan worden uitgeoefend op het beleid van de onderneming.
4. Consortia in de zin van artikel 8, lid 1, demonstreren de levensvatbaarheid door aan te tonen dat de resterende kosten van de subsidiabele actie waarvoor er geen Uniesteun is, worden gedekt door andere financieringsmiddelen, zoals bijdragen van de lidstaten.
5. Voor in lid 1, onder c) tot en met f), beschreven acties demonstreren consortia hun bijdrage aan het concurrentievermogen van de Europese defensie-industrie door aan te tonen dat ten minste twee lidstaten voornemens zijn het eindproduct gezamenlijk af te nemen of de eindtechnologie op gecoördineerde wijze gezamenlijk te gebruiken, met inbegrip van gezamenlijke aanbestedingen, indien van toepassing.

6. In het geval van acties in de zin van lid 1, onder b), moet de actie gebaseerd zijn op gemeenschappelijke vereisten die door ten minste twee lidstaten zijn overeengekomen. In het geval van acties zoals gedefinieerd in lid 1, onder c) tot en met f), moet de actie gebaseerd zijn op gemeenschappelijke technische specificaties die gezamenlijk zijn overeengekomen door de lidstaten die voor de medefinanciering zorgen of voornemens zijn het eindproduct gezamenlijk af te nemen of de eindtechnologie gezamenlijk te gebruiken, zoals bedoeld in de leden 4 en 5.

Artikel 6

Subsidiabele entiteiten

1. De begunstigden van het programma zijn in de Unie gevestigde particuliere of openbare ondernemingen.
2. De infrastructuur, faciliteiten, middelen en het materieel van de begunstigden en hun subcontractanten die worden gebruikt voor de doeleinden van de in het kader van het programma gefinancierde acties, bevinden zich gedurende de volledige looptijd van de actie op het grondgebied van de Unie, en hun uitvoerende beheersstructuren zijn gevestigd in de Unie.
3. Voor de doeleinden van de uit hoofde van het programma gefinancierde acties staan de begunstigden en hun subcontractanten niet onder zeggenschap van derde landen of entiteiten uit derde landen.
4. In afwijking van lid 3 komt een onderneming die onder zeggenschap staat van derde landen of entiteiten uit derde landen, in aanmerking als begunstigde of onderaannemer, in overeenstemming met artikel 14, lid 2, indien de lidstaat waar de onderneming gevestigd is, in overeenstemming met zijn nationale procedures voldoende garanties verstrekt dat dit niet in strijd zou zijn met de veiligheids- en defensiebelangen van de Unie en haar lidstaten zoals bepaald in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid overeenkomstig titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie, noch met de doelstellingen van dit programma als bedoeld in artikel 2. De garanties die moeten worden geboden moeten ook stroken met de bepalingen van artikel 11.

5. Indien er geen concurrerende alternatieven voorhanden zijn in de Unie, en indien dit gebruik niet in strijd zou zijn met de veiligheids- en defensiebelangen van de Unie en haar lidstaten, mogen begunstigden en hun subcontractanten activa, infrastructuur, faciliteiten en middelen gebruiken die zich buiten het grondgebied van de lidstaten bevinden of worden gehouden, of onder zeggenschap staan van derde landen. Bij het uitvoeren van een subsidiabele actie kunnen de begunstigden en hun subcontractanten ook samenwerken met ondernemingen die buiten het grondgebied van de lidstaten zijn gevestigd of onder zeggenschap staan van derde landen of entiteiten uit derde landen, mits dit niet in strijd is met de veiligheids- en defensiebelangen van de Unie en haar lidstaten. De kosten in verband met deze activiteiten komen niet in aanmerking voor financiering in het kader van het programma.
6. Begunstigden verstrekken vóór de ondertekening van de financieringsovereenkomst alle relevante informatie die nodig is voor de beoordeling van de subsidiabiliteitscriteria.

Artikel 7

Verklaring van consortia

Elk consortium dat aan een actie wil deelnemen, verklaart schriftelijk dat het volledig op de hoogte is van en voldoet aan de toepasselijke nationale en Uniewetgeving en -regelgeving inzake activiteiten op het gebied van defensie.

Artikel 8

Consortium

1. Voor de doeleinden van deze verordening wordt onder "consortium" verstaan een groep ondernemingen in de zin van artikel 5, lid 2, die aan een actie wil deelnemen in het kader van het programma en voldoet aan de in deze verordening vastgestelde subsidiabiliteitscriteria. De begunstigden die financiering ontvangen uit hoofde van de gunningsprocedure van artikel 14, worden voor de doeleinden van deze verordening eveneens als een consortium gekwalificeerd.

2. Indien de financiële bijstand van de Unie wordt verstrekt in de vorm van een subsidie, wijzen de leden van een consortium die aan een actie willen deelnemen één van hen aan als coördinator, die in de subsidieovereenkomst als zodanig wordt aangeduid. De coördinator is de belangrijkste contactpersoon van de consortiumleden in de betrekkingen met de Commissie of het betrokken financieringsorgaan, tenzij in de subsidieovereenkomst anders is bepaald of het consortium zijn verplichtingen uit hoofde van de subsidieovereenkomst niet nakomt.
3. De leden van een consortium die aan een actie deelnemen, sluiten een interne overeenkomst waarin hun rechten en plichten ten aanzien van de uitvoering van de actie (overeenkomstig de subsidieovereenkomst) zijn neergelegd, tenzij dit om gegronde, in het werkprogramma of de oproep tot het indienen van voorstellen uiteengezette redenen niet vereist is.

Artikel 9

Toekenningscriteria

Acties die worden voorgesteld voor financiering uit hoofde van het programma worden beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- a) de bijdrage aan excellentie, waarbij in het bijzonder wordt aangetoond dat het voorgestelde werk verder gaat dan de stand van de techniek wegens significante voordelen ten opzichte van bestaande producten of technologieën;
- b) de bijdrage aan innovatie, waarbij in het bijzonder wordt aangetoond dat de voorgestelde acties betrekking hebben op baanbrekende of vernieuwende concepten en benaderingen, nieuwe veelbelovende technologische verbeteringen in de toekomst, of de toepassing van technologieën of concepten die voorheen niet in de defensiesector werden gebruikt;
- c) de bijdrage aan het concurrentievermogen van de Europese defensie-industrie, in het bijzonder door het creëren van nieuwe marktkansen en het versnellen van de groei van bedrijven in de gehele Unie;

- d) de bijdrage aan de industriële autonomie van de Europese defensie-industrie en aan de veiligheids- en defensiebelangen van de Unie, overeenkomstig de prioriteiten op het gebied van defensievermogens die door de lidstaten zijn overeengekomen in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en, in voorkomend geval, in het kader van regionale en internationale samenwerkingsovereenkomsten;
- e) het aandeel in de algemene begroting van de actie dat zal worden toegewezen aan de deelname van in de Unie gevestigde kleine en middelgrote ondernemingen die als leden van het consortium, als subcontractanten of als andere ondernemingen in de toeleveringsketen, toegevoegde waarde creëren, en in het bijzonder aan kleine en middelgrote ondernemingen die gevestigd zijn in andere lidstaten dan die waar de ondernemingen in het consortium die geen kleine en middelgrote ondernemingen zijn, gevestigd zijn;
- f) voor in artikel 5, lid 1, punten b) tot en met e), beschreven acties, de bijdrage aan de verdere integratie van de Europese defensie-industrie, waarbij de begunstigden aantonen dat de lidstaten voornemens zijn het eindproduct of de eindtechnologie op gecoördineerde wijze gezamenlijk te gebruiken, bezitten of onderhouden.

In het kader van de punten a) tot en met c) van dit artikel wordt in voorkomend geval rekening gehouden met de bijdrage aan het verhogen van de efficiëntie in de hele levenscyclus van defensiegerelateerde producten en technologieën, met inbegrip van kosteneffectiviteit en het potentieel voor synergieën in het aanbestedings- en onderhoudsproces.

Het niet voldoen aan een van deze criteria wordt niet geacht aanleiding te geven tot uitsluiting.

Artikel 10

Financieringspercentages

1. De uit hoofde van het programma door de Unie verleende financiële steun bedraagt niet meer dan 20 % van de subsidiabele kosten van de in artikel 5, lid 1, onder c), omschreven acties. In alle andere gevallen mag de steun de volledige subsidiabele kosten van de actie dekken. De te dekken indirecte kosten worden in het werkprogramma vastgelegd.

2. Een consortium dat in het kader van permanente gestructureerde samenwerking een actie in de zin van artikel 5, lid 1, op touw zet, kan een financieringspercentage genieten dat met 10 procentpunten is verhoogd.
3. Een consortium dat een in artikel 5, lid 1, omschreven actie op touw zet en zich ertoe verbindt minstens 5% van de subsidiabele kosten toe te wijzen aan in de EU gevestigde kleine en middelgrote ondernemingen, kan een financieringspercentage genieten dat met evenveel procentpunten wordt verhoogd als het percentage van de kosten van de actie dat aan kleine en middelgrote ondernemingen wordt toegewezen, met een maximum van 8 procentpunten.
4. Een consortium dat een in artikel 5, lid 1, omschreven actie op touw zet, kan een financieringspercentage genieten dat wordt verhoogd met een aantal procentpunten dat overeenkomt met het dubbele van het percentage van de kosten van de actie die worden toegewezen aan kleine en middelgrote ondernemingen die in andere EU-lidstaten zijn gevestigd dan de lidstaten waar de ondernemingen in het consortium die geen kleine en middelgrote ondernemingen zijn, gevestigd zijn.
5. Een consortium dat een in artikel 5, lid 1, omschreven actie op touw zet en zich ertoe verbindt minstens 5% van de subsidiabele kosten toe te wijzen aan in de Unie gevestigde midcaps, kan een financieringspercentage genieten dat met evenveel procentpunten wordt verhoogd als het percentage van de kosten van de actie dat aan midcaps wordt toegewezen, met een maximum van 8 procentpunten.

Voor de doeleinden van dit programma en onverminderd toekomstige programma's wordt onder midcaps verstaan, ondernemingen die ten hoogste 3000 werknemers tellen, berekend volgens de artikelen 3, 4, 5 en 6 van titel I van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie, en die geen kleine en middelgrote ondernemingen zijn.

6. Een consortium dat een in artikel 5, lid 1, omschreven actie op touw zet en waarvan de leden in meer dan twee lidstaten zijn gevestigd, waarbij elk van die lidstaten zich ertoe verbindt het eindproduct mede te financieren of het gezamenlijk te verwerven of bezitten, kan een financieringspercentage genieten dat met 5 procentpunten wordt verhoogd.

7. De in het kader van het programma door de Unie verleende financiële steun, verhoogde financieringspercentages inbegrepen, bedraagt niet meer dan 100% van de subsidiabele kosten van de actie.

Artikel 11

Eigendom en intellectuele-eigendomsrechten

1. De Unie is geen eigenaar van de producten of technologieën die voortkomen uit de actie, noch maakt zij aanspraak op enige intellectuele-eigendomsrechten die verband houden met de actie.
2. Definitieve resultaten van door het programma gesteunde acties, ook op het vlak van technologie-overdracht, zijn niet onderworpen aan beperkingen door derde landen of entiteiten van derde landen.
3. Deze verordening laat de beslissingsvrijheid van de lidstaten in het exportbeleid voor defensiegerelateerde producten onverlet.
4. Indien de bijstand van de Unie wordt verstrekt in de vorm van een overheidsopdracht voor het verrichten van een studie, hebben alle lidstaten, indien zij daarom uitdrukkelijk verzoeken, recht op een kosteloze, niet-exclusieve licentie voor het gebruik van deze studie.

Artikel 12

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011. Het Europees Defensieagentschap wordt verzocht zijn standpunten en aanbevelingen kenbaar te maken. De Europese Dienst voor extern optreden wordt eveneens uitgenodigd op vergaderingen van het comité.

Het comité komt ook bijeen in speciale samenstellingen, onder meer om defensieaspecten te bespreken. De leden van het comité krijgen in een vroeg stadium daadwerkelijk de gelegenheid om de ontwerputvoeringshandeling te bestuderen en hun standpunt kenbaar te maken.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing. Indien het comité geen advies uitbrengt, stelt de Commissie de ontwerp-uitvoeringshandeling niet vast en is artikel 5, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 13

Werkprogramma

1. De Commissie stelt door middel van een uitvoeringshandeling een meerjarig werkprogramma vast voor de duur van het programma. Die uitvoeringshandeling wordt vastgesteld overeenkomstig de in artikel 12, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure. Het werkprogramma sluit aan bij de in artikel 2 vastgestelde doelstellingen.
2. In het werkprogramma worden details verstrekt over de uit hoofde van het programma te financieren categorieën van projecten, de soort financiering en het toegekende budget, met inbegrip van de maximale financieringspercentages, en de gewenste categorieën subsidiabele acties, als omschreven in artikel 5, lid 1, in voorkomend geval met inbegrip van de evaluatiemethode inclusief wegingen en minimumdrempels waaraan in het kader van de toekenningscriteria moet worden voldaan.
3. Het werkprogramma waarborgt dat minstens 10 % van het totale budget wordt toegewezen aan de grensoverschrijdende participatie van kleine en middelgrote ondernemingen; voorts wordt in het werkprogramma een specifieke categorie projecten voor kleine en middelgrote ondernemingen ingesteld.

Artikel 14

Evaluatie- en toekenningsprocedure

1. Bij de uitvoering van het programma wordt de Uniefinanciering verstrekt na vergelijkende oproepen overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 en Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/2012 van de Commissie. In bepaalde naar behoren gemotiveerde en uitzonderlijke omstandigheden kan financiering door de Unie ook worden toegekend overeenkomstig Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/2012 van de Commissie.

2. De naar aanleiding van de oproep ingediende voorstellen worden geëvalueerd door de Commissie, die wordt bijgestaan door onafhankelijke deskundigen die op verzoek door de lidstaten moeten worden gevalideerd; de beoordeling gebeurt op grond van de subsidiabiliteits- en toekenningscriteria van de artikelen 5, 6, 7 en 9.
3. De Commissie kent de financiering voor de geselecteerde acties toe na elke oproep of na de toepassing van artikel 190 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/12 van de Commissie. De Commissie kent de financiering toe aan de geselecteerde acties door middel van een uitvoeringshandeling. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 12, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Artikel 15

Jaarlijkse tranches

De Commissie kan de begrotingsvastleggingen in jaarlijkse tranches opdelen.

Artikel 16

Toezicht en verslaglegging

1. De Commissie houdt regelmatig toezicht op de uitvoering van het programma en brengt jaarlijks verslag uit over de geboekte vooruitgang overeenkomstig artikel 38, lid 3, punt e), van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012. Daartoe stelt de Commissie de nodige toezichtsregelingen in.

2. Ten behoeve van de efficiëntie en doeltreffendheid van toekomstige beleidsmaatregelen van de Unie stelt de Commissie een retrospectief evaluatieverslag op en zendt zij dat verslag toe aan het Europees Parlement en de Raad. In dat verslag wordt op basis van de relevante raadplegingen van de lidstaten en de belangrijkste belanghebbenden met name een beoordeling gemaakt van de geboekte vooruitgang bij het verwezenlijken van de in artikel 2 vastgestelde doelstellingen. Ook wordt in dat verslag een analyse verricht van de grensoverschrijdende participatie, onder meer van kmo's en midcaps, in de in het kader van het programma uitgevoerde acties, alsook van de participatie van kleine en middelgrote ondernemingen en midcaps aan de mondiale waardeketen. Voorts dient in het verslag informatie te worden opgenomen over de herkomst van de begunstigden en, waar mogelijk, over de verdeling van de gegenereerde intellectuele-eigendomsrechten.
3. De Commissie presenteert uiterlijk 30 juli 2019 een tussentijds verslag met een evaluatie van het beheer van het programma, de resultaten van de toekenning van projecten, met inbegrip van de betrokkenheid van kleine en middelgrote ondernemingen en midcaps en de graad van hun grensoverschrijdende participatie, en de financiering die is toegekend overeenkomstig artikel 190 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/12 van de Commissie, zoals bepaald in artikel 14, lid 1.

Artikel 17

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

1. De Commissie neemt passende maatregelen om ervoor te zorgen dat bij de uitvoering van de uit hoofde van deze verordening gefinancierde acties de financiële belangen van de Unie worden beschermd door de toepassing van maatregelen ter voorkoming van fraude, corruptie en andere onwettige activiteiten, door doeltreffende controles en, indien er onregelmatigheden worden vastgesteld, de terugvordering van de ten onrechte betaalde bedragen en, waar nodig, door doeltreffende, evenredige en afschrikkende administratieve en financiële sancties.

2. De Commissie, of haar vertegenwoordigers, en de Rekenkamer zijn bevoegd om audits te verrichten, of, in het geval van internationale organisaties, om controles te verrichten overeenkomstig met die organisaties gesloten overeenkomsten, op basis van documenten en ter plaatse, bij alle subsidiebegunstigden, contractanten en subcontractanten die middelen van de Unie hebben ontvangen uit hoofde van het programma.
3. Het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) kan onderzoeken instellen, met inbegrip van controles en verificaties ter plaatse, overeenkomstig de bepalingen en procedures van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁸ en Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad⁹, om vast te stellen of er sprake is van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten in verband met een uit hoofde van deze verordening gefinancierde subsidieovereenkomst of -besluit of contract, waardoor de financiële belangen van de Unie zijn geschaad.

⁸ Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad (PB L 248 van 18.9.2013, blz. 1).

⁹ Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad van 11 november 1996 betreffende de controles en verificaties ter plaatse die door de Commissie worden uitgevoerd ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen tegen fraudes en andere onregelmatigheden (PB L 292 van 15.11.1996, blz. 2).

Artikel 18

Deze verordening treedt in werking op de derde dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement

Voor de Raad

De voorzitter

De voorzitter

**Ontwerpverklaring van de Raad over de financiering van het industrieel
ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie (EDIDP)**

Onverminderd het prerogatief van de Begrotingsautoriteit moet de totale begroting voor de uitvoering van het programma uitsluitend beschikbaar worden gesteld middels herschikkingen onder subrubriek 1a van het meerjarig financieel kader 2014-2020.

De Raad dringt er bij alle instellingen op aan overeenstemming te bereiken over het beginsel dat het EDIDP uitsluitend middels herschikkingen onder subrubriek 1a wordt gefinancierd. De Raad schaart zich niet achter de aanpak die de Commissie in haar eerste voorstel bepleitte, namelijk het opsplitsen van de financiering in enerzijds herschikkingen en anderzijds het benutten van de marge.
